

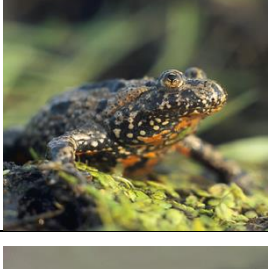
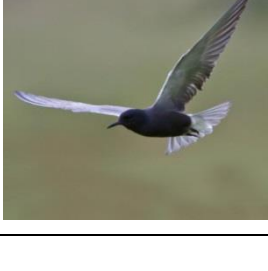

ZESTAW KONTROLNY DLA NAUCZYCIELA/-LKI

Lp.	Nazwa gatunku	Grupa*	Opis	Miniatura zdjęcia
1	gęś białoczelna <i>Anser albifrons</i>	B	Jestem dużym wędrownym ptakiem i dorastam nawet do 86 cm. Mam szare pióra z jaśniejszymi poprzecznymi pręgami na grzbiecie, a białe na brzuchu i podogoniu. Mój dziób i nogi są pomarańczowe. Lubię jeść wszystkie miękkie i zielone części roślin lądowych, a także nasiona. W Polsce pojawiają się tylko podczas wędrówek, ale moim prawdziwym domem jest tajga i tundra. Żyję razem z moimi braćmi i siostrami w dużych koloniach. Robimy gniazda z traw, mchu i puchu, a potem składamy w nich jaja.	
2	gęś zbożowa <i>Anser fabalis</i>	B	Jestem dużym wodnym ptakiem wędrownym, ale nieco mniejszym od swojej kuzynki białoczelnej. Mam szarobrązowe pióra z poprzecznymi jasnymi prążkami na grzbiecie i bokach, a podogonie i ogon biały. Moje łapy są pomarańczowe, a dziób czarny u nasady i końcu z pomarańczowymi plamami. Żyję w dużych stadach, liczących dziesiątki tysięcy ptaków. W Polsce pojawiają się tylko na zimę, bo w moim domu – tundrze i tajdze – jest wtedy za zimno. Lubię jeść trawy i rośliny wodne.	
3	mopek <i>Barbastella barbastellus</i>	M	Jestem małym ssakiem, ale mam wielkie skrzydła. Są ponad 4 razy dłuższe niż moje ciało! Mam też długie, brązowoczarne futerko i szpiczaste, szerokie uszy. Najbardziej lubię latać nocą po lesie i jeść motyle. Dni spędzam w różnych kryjówkach: szczelinach pni, pod odstającą korą, ale też w pęknięciach ścian waszych domów. Zimą możecie mnie znaleźć w jaskiniach lub w chłodnych podziemiach fortów.	
4	kumak nizinny <i>Bombina bombina</i>	A	Jestem małym płazem bezogonowym. Na grzbiecie mam gruczoły jadowe, a na brzuchu jaskrawe pomarańczowe plamy. Dzięki temu skutecznie odstrasza ludzi i inne zwierzęta. Żyję w wodzie, zadowolają mnie nawet niewielkie kałuże albo koleiny na polnych drogach. Jak wysychają – szukam sobie nowego domu. Na ląd wychodzę tylko, by móc tam wygodnie zapaść w zimowy sen.	
5	rybitwa czarna <i>Chlidonias niger</i>	B	Jestem wędrownym ptakiem wodnym, dorastającym do 30 cm. Poznać mnie po czarnym dziobie i ciemnoczerwonych nogach. Zamieszkuję bagna, podmokłe łąki, szuwary, wyspy i rozlewiska rzeczne. Zjadam tam moje ulubione owady, larwy, pająki, małe ryby i płazy. W Polsce żyję od wiosny do jesieni, a zimę spędzam w cieplejszych krajach Afryki. Najbardziej lubię wędrować w grupie z kilkunastoma ptasimi braćmi. Ludzie mnie chronią poprzez dbanie o moje siedliska i zapewnianie mi dobrych warunków do zakładania rodziny.	
6	łyśka zwyczajna <i>Fulica atra</i>	B	Jestem wędrownym ptakiem wodnym, który przybywa do Polski za zimę. Mam czarne upierzenie z tyłą, białą blaszką na czole, która przechodzi w biały dziób, a na nogach rosną mi zielonosiwe łuski. Zamieszkuję słodkie lub słonawe zbiorniki zarośnięte trzciną i sitowiem, a także niezamierzające rzeki. Buduję na nich pływające gniazda. Latem zjadam rośliny wodne, a jesienią i zimą moją dietę stanowią różnorodne zwierzęta wodne (szczególnie lubię małże). Potrafię świetnie nurkować z wyskoku, by zdobyć pożywienie. Ludzie mówią, że jestem gatunkiem o niższym ryzyku wyginięcia, więc chronią mnie tylko przez połowę roku, a przez drugą niestety na mnie polują.	

7	żuraw zwyczajny <i>Grus grus</i>	B	Jestem dostojnym, szarym ptakiem z długimi, zwisającymi piórami na ogonie i grzbiecie. Moja głowa jest u góry karminowa, jej boki są białe, a czoło i przód długiej szyi - czarne. Do niedawna można mnie było spotkać w całej Europie, ale ludzie osuszyli podmokłe lasy i zniszczyli moje lęgowiska. Dziś w Polsce występuję tylko miejscowo, dlatego zostałem objęty ścisłą ochroną gatunkową. Wymagam waszej pomocy i dbania o moje siedliska: rozległe bagna wśród lasów, torfowiska, wrzosowiska, tereny podmokłe i bagienne nad jeziorami oraz starorzeczami.	
8	minóg rzeczny <i>Lampetra fluviatilis</i>	F	Wędkarze uważają mnie za rybę, ale tak naprawdę to nią do końca nie jestem, bo choć mam skrzelę i małe płetwy, to brakuje mi żuchwy, którą posiada cała reszta ryb. Moje węzowate ciało i otwór gębowy w kształcie lejka z osadzonymi wokół zębami sprawiają, że nie wygrałbym w żadnym konkursie piękności. Pochodzę za to z najstarszej linii ewolucyjnej kręgowców zwanej <i>Hyperoartia</i> , czyli jestem „żywą skamieliną”. W Polsce żyję w przybrzeżnych wodach morskich, a na okres tarła wpływam do Wisły.	
9	nocek duży <i>Myotis myotis</i>	M	Jestem nocnym ssakiem latającym. Spośród moich braci wyróżniam się dość znaczną wielkością i owalnym kształtem uszu. Na grzbiecie mam szarobrązowe lub brązowe futerko, a mój brzuszek jest biały. Mieszkam w południowo-zachodniej części Polski, najczęściej obok lasów – ludzi: na dużych strychach, w wieżach kościelnych czy w innych budowlach. Nocą wylatuję na żer do lasów z ubogim podszytem, na świeżo skoszone łąki lub do starych sadów. Zimą przenoszę się do piwnic, fortów albo jaskiń, w których nie ma ujemnych temperatur. Tam smacznie śpię aż do kwietnia.	
10	traszka grzebieniasta <i>Triturus cristatus</i>	A	Jestem płazem ogoniastym, który może żyć zarówno w wodzie, jak i na lądzie. Lubię zbiorniki wodne o mulistym dnie i silnie zarośnięte roślinnością. Są one idealne do złożenia i ukrycia moich jaj, z których wylęgają się kijanki. Jako dorosły płaz mam brązowe lub czarne ciało z plamkami i brodawkami, 4 palce u łap przednich oraz 5 - u tylnych. Nie mam pazurów, za to przeciwnika ugryzę dwoma rzędami zębów. Mam też szczególną zdolność odtwarzania utraconych w walce kończyn lub ogona.	

*Grupa: A = płazy, B = ptaki, F = ryby, I = bezkręgowce, M = ssaki, P = rośliny, R = gady.

ZESTAW DLA UCZNIÓW/UCZENNIC

gęś białoczelna

gęś zbożowa

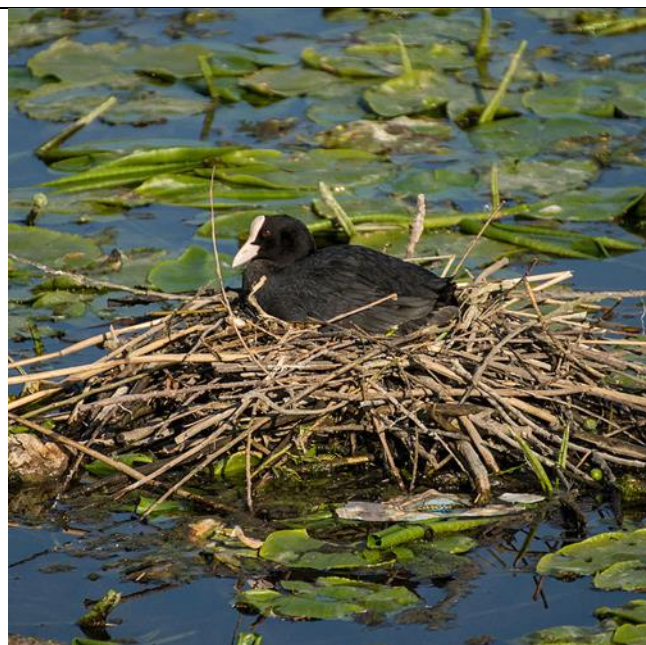
mopek

kumak nizinny

rybitwa czarna

łyśka zwyczajna

żuraw zwyczajny

minóg rzeczny

nocek duży

traszka grzebieniasta

1. Jestem dużym wędrownym ptakiem i dorastam nawet do 86 cm. Mam szare pióra z jaśniejszymi poprzecznymi pręgami na grzbiecie, a białe na brzuchu i podogoniu. Mój dziób i nogi są pomarańczowe. Lubię jeść wszystkie miękkie i zielone części roślin lądowych, a także nasiona. W Polsce pojawiają się tylko podczas wędrówek, ale moim prawdziwym domem jest tajga i tundra. Żyję razem z moimi braćmi i siostrami w dużych koloniach. Robimy gniazda z traw, mchu i puchu, a potem składamy w nich jaja.

2. Jestem dużym wodnym ptakiem wędrownym, ale nieco mniejszym od swojej kuzynki białoczelnej. Mam szarobrązowe pióra z poprzecznymi jasnymi prążkami na grzbiecie i bokach, a podogoniem i ogonem białym. Moje łapy są pomarańczowe, a dziób czarny u nasady i końca z pomarańczowymi plamami. Żyję w dużych stadach, liczących dziesiątki tysięcy ptaków. W Polsce pojawiają się tylko na zimę, bo w moim domu – tundrze i tajdze – jest wtedy za zimno. Lubię jeść trawy i rośliny wodne.

3. Jestem małym ssakiem, ale mam wielkie skrzydła. Są ponad 4 razy dłuższe niż moje ciało! Mam też długie, brązowoczarne futerko i szpiczaste, szerokie uszy. Najbardziej lubię latać nocą po lesie i jeść motyle. Dni spędzam w różnych kryjówkach: szczelinach pni, pod odstającą korą, ale też w pęknięciach ścian waszych domów. Zimą możecie mnie znaleźć w jaskiniach lub w chłodnych podziemiach fortów.

4. Jestem małym płazem bezogonowym. Na grzbiecie mam gruczoły jadowe, a na brzuchu jaskrawe pomarańczowe plamy. Dzięki temu skutecznie odstrasza ludzi i inne zwierzęta. Żyję w wodzie, zadowolają mnie nawet niewielkie kałuże albo koleiny na polnych drogach. Jak wysychają – szukam sobie nowego domu. Na ląd wychodzę tylko, by móc tam wygodnie zapaść w zimowy sen.

5. Jestem wędrownym ptakiem wodnym, dorastającym do 30 cm. Poznacie mnie po czarnym dziobie i ciemnoczerwonych nogach. Zamieszkuję bagna, podmokłe łąki, szuwały, wyspy i rozlewiska rzeczne. Zjadam tam moje ulubione owady, larwy, pająki, małe ryby i płazy. W Polsce żyję od wiosny do jesieni, a zimę spędzam w cieplejszych krajach Afryki. Najbardziej lubię wędrować w grupie z kilkunastoma ptasimi braćmi. Ludzie mnie chronią poprzez dbanie o moje siedliska i zapewnianie mi dobrych warunków do zakładania rodziny.

6. Jestem wędrownym ptakiem wodnym, który przybywa do Polski za zimę. Mam czarne upierzenie z tępą, białą blaszką na czole, która przechodzi w biały dziób, a na nogach rosną mi zielonosiwe łuski. Zamieszkuję słodkie lub słonawe zbiorniki zarośnięte trzciną i sitowiem, a także niezamarzające rzeki. Buduję na nich pływające gniazda. Latem zjadam rośliny wodne, a jesienią i zimą moją dietę stanowią różnorodne zwierzęta wodne (szczególnie lubię małże). Potrafię świetnie nurkować z wysokości, by zdobyć pożywienie. Ludzie mówią, że jestem gatunkiem o niższym ryzyku wyginięcia, więc chronią mnie tylko przez połowę roku, a przez drugą niestety na mnie polują.

<p>7. Jestem dostojnym, szarym ptakiem z długimi, zwisającymi piórami na ogonie i grzbiecie. Moja głowa jest u góry karminowa, jej boki są białe, a czoło i przód długiej szyi - czarne. Do niedawna można mnie było spotkać w całej Europie, ale ludzie osuszili podmokłe lasy i zniszczyli moje lęgowiska. Dziś w Polsce występuję tylko miejscowo, dlatego zostałem objęty ścisłą ochroną gatunkową. Wymagam waszej pomocy i dbania o moje siedliska: rozległe bagna wśród lasów, torfowiska, wrzosowiska, tereny podmokłe i bagienne nad jeziorami oraz starorzeczami.</p>	<p>8. Wędkarze uważają mnie za rybę, ale tak naprawdę to nią do końca nie jestem, bo choć mam skrzelę i małe płetwy, to brakuje mi żuchwy, którą posiada cała reszta ryb. Moje węzowate ciało i otwór gębowy w kształcie lejka z osadzonymi wokół zębami sprawiają, że nie wygrałbym w żadnym konkursie piękności. Pochodzę za to z najstarszej linii ewolucyjnej kręgowców zwanej <i>Hyperoartia</i>, czyli jestem „żywą skamieliną”. W Polsce żyję w przybrzeżnych wodach morskich, a na okres tarła wpływam do Wisły.</p>
<p>9. Jestem nocnym ssakiem latającym. Spośród moich braci wyróżniam się dość znaczną wielkością i owalnym kształtem uszu. Na grzbiecie mam szarobrązowe lub brązowe futerko, a mój brzuszek jest biały. Mieszkam w południowo-zachodniej części Polski, najczęściej obok was – ludzi: na dużych strychach, w wieżach kościelnych czy w innych budowlach. Nocą wylatuję na żer do lasów z ubogim podszytem, na świeżo skoszone łąki lub do starych sadów. Zimą przenoszę się do piwnic, fortów albo jaskiń, w których nie ma ujemnych temperatur. Tam smacznie śpię aż do kwietnia.</p>	<p>10. Jestem płazem ogoniastym, który może żyć zarówno w wodzie, jak i na lądzie. Lubię zbiorniki wodne o mulistym dnie i silnie zarośnięte roślinnością. Są one idealne do złożenia i ukrycia moich jaj, z których wylęgają się kijanki. Jako dorosły płaz mam brązowe lub czarne ciało z plamkami i brodawkami, 4 palce u łap przednich oraz 5 - u tylnych. Nie mam pazurów, za to przeciwnika ugryzę dwoma rzędami zębów. Mam też szczególną zdolność odtwarzania utraconych w walce kończyn lub ogona.</p>

Projekt finansowany z:

Pomoc zostały opracowane w ramach projektu Zgodnie z Naturą, prowadzonego przez Centrum Edukacji Obywatelskiej.
www.globalna.ceo.org.pl